

Analyse : Het Nationaal Energie- en Klimaatplan biedt geen antwoord op de klimaatcrisis

Maart 2020

In 2018 heeft de Europese Unie een reglement¹ goedgekeurd dat aan alle lidstaten oplegt om een **Geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP)** in te dienen bij de Europese Commissie **voor de periode 2021-2030**. Eerst kregen de lidstaten de opdracht hun ontwerpplan door te sturen voor 31 december 2018 en in tweede instantie hun definitieve plan, voor 31 december 2019. De eerste versie van het Belgische NEKP dat werd ingediend in december 2018 bevatte tal van tekortkomingen. Dit werd bevestigd door de Europese Commissie in haar tussentijdse analyse en aanbevelingen (18.6.2019).² In september vorig jaar lanceerde de Klimaatcoalitie daarom een aftelklok van 100 dagen om België te vragen een echt ambitieus klimaatplan in te leveren met concrete, transversale en gebudgetteerde maatregelen.³ In het kader van de publieksconsultatie die hierover werd georganiseerd, formuleerde de Klimaatcoalitie een reeks aanbevelingen⁴. Hoewel men gehoor heeft gegeven aan sommige van deze opmerkingen, is de algemene evaluatie van dit plan teleurstellend. Daarenboven is het huidige plan moeilijk leesbaar en dus weinig transparant voor de burger, met zijn meer dan 600 pagina's tekst.

De Klimaatcoalitie biedt daarom een beknopte en niet-exhaustieve analyse van deze nieuwe versie van het Nationaal Energie en Klimaatplan.

Onze voornaamste observaties:

- **De ambitie voor 2030 is te laag** en ingehaald door de feiten
- **Geen gemeenschappelijke langetermijnvisie**
- **De verdeling van de inspanningen voor de vermindering van de uitstoot** tussen grote ondernemingen enerzijds (ETS sectoren) en de burgers en KMO's anderzijds, **lijkt niet evenwichtig te zijn.**
- **Te weinig concrete maatregelen** om de vooropgestelde ambitie te bereiken en een rechtvaardige transitie in gang te zetten
- **Een onaanvaardbare focus op biobrandstoffen**, een valse oplossing die het klimaat, biodiversiteit en mensenrechten schaadt
- **Bescheiden vermelding van de rechtvaardige transitie** : vermelding van een dialoog over de rechtvaardige transitie maar geen datum, budget noch precieze modaliteiten, en een gebrek aan aandacht voor de impact in het Zuiden
- **Geen geïntegreerde versie van het plan**, nog steeds een compilatie van gewestelijke en federale plannen
- **Democratisch deficit** : ver buiten de controle van het Parlement ontworpen en de publieksbevraging vormde geen echte bevraging van de burger

¹ Het Reglement EU 2018/1999 omtrent « de governance van de energie-unie en de klimaatactie »

² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/be_swd_en.pdf

³ <http://www.klimaatcoalitie.be/100-dagen-om-te-reageren-op-de-klimaatcrisis>

⁴ <http://www.klimaatcoalitie.be/nieuws/de-klimaatcoalitie-reageert-op-de-publieksbevraging-over-het-nationaal-energie-en-klimaatplan>

Evaluatie van de voornaamste becijferde doelstellingen van het NEKP 2030, zoals overgedragen door België aan de Europese Commissie op 31/12/19 :

Type	Doelstelling 2030	Evaluatie EU Commissie (daterend van 18/8/2019 op basis van ontwerp NEKP ⁵)	Evaluatie Klimaatcoalitie
Reductie BKG	-35% (non-ETS sectoren t.o.v. 2005)	Deze verouderde doelstelling zal snel verhoogd moeten worden, want de EU gaat een meer ambitieuze reductiedoelstelling van BKG aannemen in 2020. De Europese Commissie gaat uit van een verhoging van 24% voor de u die voorzien zijn voor de ETS-sectoren in het Belgische NEKP.	Deze doelstelling moet aanzienlijk verhoogd worden om in lijn te zijn met het Akkoord van Parijs. Het NEKP moet aangevuld worden met een beleid voor de industriële transitie om de uitstoot in de ETS-sectoren te verminderen.
Aandeel hernieuwbare energie	17,5% van de finale bruto consumptie aan energie	De Europese Commissie doet een aanbeveling van minimum 25% voor België in 2030. Ze benadrukt ook dat België al een hogere tussentijdse doelstelling voor hernieuwbare energie in 2025 zou moeten beogen.	Deze doelstelling moet sterk verhoogd worden om België op het spoor naar 100% hernieuwbare energie te zetten tegen 2050. De geplande kernuitstap stimuleert om meer te investeren in hernieuwbare energie tegen 2030.

⁵ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/be_rec_nl.pdf

Energie-efficiëntie	-15% primaire energie of -12% finale energie t.o.v. verhogingsscenario BAU	De Europese Commissie meldt dat dit overeenkomt met een verhoging van de energieconsumptie. Ze beveelt België absoluut aan om haar energieconsumptie te verminderen in plaats van ze te verhogen.	De absolute reductie van de energieconsumptie moet een prioriteit zijn en samengaan met een beleid voor elke belangrijke sector : personenverkeer, goederentransport, tertiaire sector, industrie, landbouw, etc.
Volume biobrandstoffen	10,45% van reële energie, waarvan 7% van de eerste generatie. Met dubbeltellingen gaat het om 13,9% (dit cijfer houdt geen rekening met elektriciteit in spoorwegen en elektrische wagens).	De Europese Commissie beveelt aan om de aanpak in het transport te « diversifiëren »	De Klimaatcoalitie beveelt een uitfasering van eerste generatie biobrandstoffen (op basis van landbouwgewassen) aan door de afschaffing van de verplichting tot bijmenging, en pleit voor een voorzichtige benadering met betrekking tot zogenaamde « geavanceerde » biobrandstoffen

Hieronder een meer uitgewerkte analyse:

Op vlak van ambitie :

Eerste voorlopige vaststelling: de Belgische uitstoot begint nog lang niet te dalen in de mate die nodig is om aan de Belgische klimaatdoelstellingen te voldoen. Volgens de laatste cijfers die aan de Europese Commissie zijn voorgelegd, is de uitstoot van broeikasgassen sinds 2014 niet meer gedaald en is deze in 2018 zelfs licht gestegen (0,3%)⁶. Ter herinnering: België moet zijn uitstoot **in 2030 met 35% verminderen** in de niet-industriële sectoren (vervoer, bouw, landbouw, afval, enz.). Op papier zegt men dat deze doelstelling zal worden bereikt, weliswaar met een nuancering voor Vlaanderen. Dat geeft toe dat het met de huidige maatregelen het vooropgestelde doel niet zal bereiken, maar stelt een aantal alternatieven voor, met name via de flexibiliteitsmechanismen. Bovendien zou ons land, als we

⁶ <https://www.klimaat.be/nl-be/klimaatverandering/belgie/belgische-uitstoot/evolutie-van-de-uitstoot/>

tegen 2050 koolstofneutraal willen zijn, haar uitstoot vanaf 2030 met 3,7 tot 5,1 miljoen ton per jaar moeten verminderen. Indien de maatregelen in de definitieve versie van het NEKP worden gerealiseerd, is een vermindering van slechts 0,9 miljoen ton per jaar mogelijk.⁷ Een concreet en echt ambitieus plan om onze uitstoot drastisch te verminderen is dan ook meer dan noodzakelijk. Bovendien heeft de Europese Commissie België in juni 2019 verzocht "**meer concrete informatie te verstrekken over de beleidslijnen en maatregelen die nodig zijn om de uitstoot in de niet-ETS-sectoren tegen 2030 te verminderen**". De mate van detaillering en uitvoering van de maatregelen is ongelijk verdeeld over de entiteiten.

Geen evaluatie- of herzieningsmechanisme, nochtans onmisbaar

Zoals voorzien in het Akkoord van Parijs, zijn de nationale engagements ('Nationally Determined Contributions' of NDCs) onderworpen aan een ambitiemechanisme dat landen oplegt om hun plannen elke vijf jaar te actualiseren. Met haar Green Deal schrijft de Europese Unie zich alvast in in dit mechanisme. Dit plan zou tegen de zomer van 2020 een nieuwe doelstelling moeten verankeren om de broeikasgassen tegen 2030 'met 50 tot 55%' te verminderen (ten opzichte van 1990). Ter herinnering: een vermindering van de broeikasgassen met 55% tegen 2030 is noodzakelijk om de minst ambitieuze temperatuurdoelstelling van 2°C van het Akkoord van Parijs te halen, en is daarom een strikt minimum waartoe Europa zich moet verbinden. We weten dus nu al dat de Belgische entiteiten zich flexibel zullen moeten opstellen en hun plannen naar boven zullen moeten bijstellen om aan de toekomstige nieuwe Europese eis te voldoen. De implementatie van een **evaluatie- en herzieningsmechanisme van het NEKP** en haar onderdelen is van essentieel belang om de realisering en het effect van de geplande maatregelen te kunnen controleren, in functie van de doelstellingen. Dit mechanisme moet het mogelijk maken om de maatregelen zo nodig te corrigeren en te versterken, en moet worden ontworpen in overeenstemming met het ambitiemechanisme van het Akkoord van Parijs.

Een gebrek aan doortastende maatregelen

Om de opwarming te beperken tot maximaal 1.5°C moet de globale uitstoot jaarlijks met 7.6% dalen tussen 2020 en 2030, dat is enkel mogelijk door in te zetten op systeemverandering.⁸ Die verandering komt niet op gang met dit NEKP. Het gebrek aan integratie gaat gepaard met een tekort aan concrete, uitgewerkte en doortastende maatregelen met een budget en een tijdslijn. Denk daarbij onder andere aan de uitfasering van salariswagens en wagens met een verbrandingsmotor, het uitbouwen van veilige fietsinfrastructuur en een kwalitatief en emissievrij aanbod aan openbaar vervoer, de invoering van een sociaal rechtvaardige koolstoftaks, de renovatie van het gebouwenpark, de invoering van productnormen in functie van betere klimaatprestaties en circulariteit, een voedingsbeleid dat de shift naar meer plantaardige voeding inzet, of de afbouw van de veestapel. Er is ook geen sprake van een klimaattoets die het mogelijk moet maken om al het Belgische beleid in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen. Enkele positieve elementen van het Nationaal Energie- en Klimaatplan zijn het engagement voor de uitfasering van fossiele brandstoffen en de geplande Vlaamse investeringen in fietsinfrastructuur. Bovendien moet worden opgemerkt dat het NEKP 35 miljard aan geplande investeringen voor het spoorvervoer veilig stelt. Het zal echter nodig zijn om hierin verder te gaan en de investeringen in alle openbare vervoersmiddelen te versterken om een duurzaam mobiliteitssysteem te ontwikkelen.

⁷ <https://plus.lesoir.be/274495/article/2020-01-21/climat-les-emissions-belges-de-co2-sont-toujours-sur-la-mauvaise-pente>

⁸ UNEP Emission Gap Report 2019 : <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

Een compilatie van plannen met weinig of geen integratie

Om een koolstofarme, duurzame en sociaal rechtvaardige samenleving tot stand te brengen, zijn transformatieve veranderingen in onze economie en manier van leven nodig. Dit is niet te zien aan het huidige NEKP, dat de verschillende elementen opdeelt in aparte hoofdstukken zonder een systemische en geïntegreerde visie op het klimaatbeleid. Het huidige 'nationale' plan is een verzameling van de verschillende entiteitsgebonden plannen, die pas aan het einde van het proces werden samengebracht. Dit leidt niet alleen tot een gebrek aan integratie van beleidsmaatregelen, maar zorgde ook voor moeilijke en bijna verlamdende discussies, onder meer over het belang van biobrandstoffen in de energiemix (zie hieronder). Hoewel het document een nieuwe vorm heeft aangenomen ten opzichte van het ontwerp, is het nog steeds een compilatie van individuele en losstaande maatregelen zonder strategische reflectie op middellange of lange termijn over hoe we onze economie, jobs, mobiliteit en ons stedelijk weefsel of de manier waarop we onze ruimtelijke ordening organiseren kunnen transformeren.

Hernieuwbare energie

De Europese Commissie heeft België ook verzocht om "het ambitieniveau voor de **productie van hernieuwbare energie** tegen 2030 aanzienlijk te verhogen (tot minstens 25%) en de voorgestelde maatregelen te onderbouwen met gedetailleerde en gekwantificeerde informatie". Het percentage hernieuwbare energie in het uiteindelijke NEKP bedraagt slechts 17,4%. Het is daarom noodzakelijk om verder te gaan in de ontwikkeling van hernieuwbare energie, met name wind- en zonne-energie.

Met betrekking tot biomassa is dan weer voorzichtigheid geboden. Ondanks een brede consensus over het feit dat biobrandstoffen een 'valse oplossing' zijn voor de klimaatcrisis, heeft België in het NEKP gekozen voor een drastische verhoging van het gebruik ervan, van 5,5% in 2017 tot 10,45% gericht op 2030 (reële energiewaarde). Deze doelstelling omvat 7% eerste generatie biobrandstoffen en 3,45% zogenaamde 'geavanceerde' biobrandstoffen. Vanwege hun schadelijke effecten beperkt Europa het gebruik van biobrandstoffen van de eerste generatie (op basis van landbouwgewassen). Ons land kiest voor het maximaal toegelaten gebruik van biobrandstoffen. Dit is een gemaksoplossing die op papier voor uitstootvermindering zorgt, maar in de praktijk problematisch is voor het klimaat, de biodiversiteit en de mensenrechten. De Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, die NGO's, vakbonden en bedrijven samenbrengt⁹, en de Adviesraad inzake beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling¹⁰, delen deze bezorgdheid. De Klimaatcoalitie roept op tot een uitfasering van deze biobrandstoffen, door onder meer de verplichting tot bijmenging af te schaffen. Met betrekking tot de zogenaamde 'geavanceerde' biobrandstoffen beveelt de Klimaatcoalitie een voorzichtige aanpak aan, die zich beperkt tot de minimale Europese verplichting (1,75% van de reële energiewaarde) aangezien de potentiële negatieve effecten nog niet voldoende gekend zijn.

Energie-efficiëntie

Het NEKP mikt op een finaal energiegebruik van 35,2 Mtoe, een besparing van 4,7 Mtoe of 12% op het finaal verbruik ten opzichte van 2007 in 2030. Om ons eerlijk aandeel bij te dragen binnen een Europese context zou het finale energieverbruik van België echter moeten dalen tot maximum 28,19 Mtoe of

⁹ Advies van de FRDO over het ontwerp van Nationaal Energie en Klimaatplan 2030 (NEKP), 10 mei 2019, p. 9, https://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2019a02n_2.pdf

¹⁰ Advies van de raad over het Belgisch en Europees beleid inzake biobrandstoffen, 15 maart 2019, <http://www.ccpd-abco.be/advise/het-belgische-europese-beleid-op-het-vlak-van-biobrandstoffen/?lang=nl>

327,9 TWh.¹¹ Meer nog: België laat heel wat kansen liggen: het Fraunhofer Instituut berekende¹² dat als België alle kostenoptimale besparingsmaatregelen zou uitvoeren, het finale energieverbruik op 25,07 Mtoe of 291,6 TWh ligt: heel wat lager dan wat ons land nu naar voren schuift in haar plan. Niet enkel energiebesparingen in de industrie, maar zeker ook renovaties van gebouwen kunnen ambitieuzer ingevuld worden. En tot slot is ook een slimme kilometerheffing een goede manier om energiebesparing te realiseren in de transportsector.

Geen billijke bijdrage van de industrie

Het NEKP voorziet geen lange termijnplan voor uitstootvermindering in de industriële sectoren (ETS) in België. De voorgestelde maatregelen bestaan voornamelijk uit de uitbreiding of invoering van nieuw beleid om de energiekosten te verlagen, of ze betreffen te zwakke engagementen (sectoriële overeenkomsten en energienormen). Het idee van de industrie om de uitstootvermindering in deze sectoren uitsluitend te regelen op Europees niveau, lijkt gehoor te krijgen bij onze beleidsmakers. Het 'klimaatbeleid' voor de industrie op Belgisch niveau riskeert opnieuw vooral te gaan over het beschermen van de concurrentievermogen van de industrie, dan over het verminderen van uitstoot.

Het verder subsidiëren van de energiefactuur van vervuilende industrieën zonder strikte transitievoorwaarden, terwijl aan de bevolking en KMO's wel wordt gevraagd om hun consumptie sterk te verminderen, zal een gevoel van onrechtvaardigheid aanwakkeren. De ontwikkeling van een echt koolstofarm en circulair industrieel transitiebeleid op Belgisch en regionaal niveau, geleid door uitstootdoelstellingen, kan onze economie veerkrachtig maken. Onze regeringen beschikken over belangrijke competenties om de industrie in de juiste richting te sturen, ze moeten daar gebruik van maken.

Zoals recente sociale bewegingen in verschillende landen aantonen, is een beleid waarin alle actoren en sectoren van de samenleving op een eerlijke manier bijdragen aan de gezamenlijke inspanning om de uitstoot te verminderen noodzakelijk om de **sociale cohesie te beschermen** tijdens de transitie.

Beperkte vermelding van de rechtvaardige transitie, zowel in het noorden als het zuiden...

In haar tussentijdse evaluatie had de Europese Commissie België gevraagd om "de aspecten van een rechtvaardige en billijke transitie beter te integreren" in het plan. In tegenstelling tot het ontwerp, bevat het definitieve NEKP dan ook enkele expliciete verwijzingen naar een rechtvaardige transitie. Het ontbreekt echter aan gebudgetteerde en tijdsgebonden maatregelen. Het plan bevat onder meer de organisatie van een 'nationale dialoog over een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale samenleving'. Daarnaast is er een hoofdstuk gewijd aan de problematiek van de energiearmoede. Dat is positief, ook al zien we in het algemeen weinig concrete elementen om de negatieve sociale gevolgen die bepaalde maatregelen kunnen hebben, tegen te gaan. Het is van essentieel belang dat het klimaatbeleid gepaard gaat met een versterking van het sociale beleid, en dat de meest kwetsbare bevolkingsgroepen worden ontzien.

Bovendien beperkt het plan zich tot een zuiver nationale visie. Ook op internationaal niveau moet de transitie rechtvaardig zijn, en in overeenstemming met de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling

---

¹¹

http://energycoalition.eu/sites/default/files/20181210_TheCoalitionForEnergySavings_From_EU_law_to_action_on_ground.pdf

¹²

http://energycoalition.eu/sites/default/files/20181210_TheCoalitionForEnergySavings_From_EU_law_to_action_on_ground.pdf

van de VN. Het NEKP in zijn huidige vorm, garandeert niet dat de transitie in België niet ten koste gaat van duurzame ontwikkeling in de ontwikkelingslanden. Het gebrek aan integratie van mensenrechten en gendergelijkheid - zoals vereist door het Akkoord van Parijs en de aanbevelingen van de Europese Commissie – is problematisch, zowel op nationaal als op internationaal niveau. De sterke inzet op biobrandstoffen is een sprekend voorbeeld van beleid met een negatieve impact op die vlakken. De aandacht van het Waals Gewest voor de genderproblematiek in een hoofdstuk over het gebruik van natuurlijke rijkdommen is echter opmerkelijk¹³. Alle maatregelen in het NEKP moeten negatieve gevolgen voor ontwikkelingslanden vermijden.

Fossiele desinvestering : een hardnekkig vraagstuk

De Europese Commissie verzocht ons land om "een lijst op te stellen van alle energiesubsidies, met inbegrip van die voor fossiele brandstoffen, en maatregelen te nemen om deze geleidelijk af te schaffen." Het NEKP stelt dat "België de financiële investeringen in en de steun voor fossiele brandstoffen geleidelijk zal afbouwen en een inventaris zal opmaken van alle subsidies voor fossiele brandstoffen om deze tegen eind 2020 aan de Europese Commissie mee te delen". Bovendien is het actieplan dat klaar moet zijn tegen 2021 om "de subsidies voor fossiele brandstoffen geleidelijk af te schaffen, met name om de bevoorradingszekerheid van het land te garanderen", het vermelden waard. Dit plan moet concrete stappen zetten en sociaal corrigerende maatregelen bevatten om de overgang naar een klimaatneutrale samenleving te begeleiden. Hoewel deze verwijzingen positief zijn, ontbreekt het ook hier aan een kalender voor de uitvoering door de verschillende overheden.

Landbouw

Landbouw is een regionale bevoegdheid, hieronder leggen we daarom de nadruk op de Waalse en Vlaamse plannen. In het Vlaamse Energie- en Klimaatplan, focussen een aantal voorstellen op samenwerking met de natuur en de dierlijke sector en zijn daarom aan te moedigen. Er schuilt echter een valkuil in een te grote focus op technische oplossingen. Fundamentele veranderingen aan ons voedingssysteem, zoals de omschakeling naar een agro-ecologisch landbouwmodel, bieden een echte oplossing maar worden nu vergeten.

Aan Waalse kant bevat het NEKP eerder zwakke maatregelen voor een koolstofarme landbouw. In het nieuwe regeerakkoord uit 2019 worden echter mogelijke verbeteringen voorgesteld: milieu- en klimaatvriendelijke landbouwpraktijken, koolstofopslag in de bodem, stimuleren van de korte keten, het behoud van blijvend grasland, agro-ecologie en het vermijden van voedselverspilling. Ook de hervorming van het landbouwbeleid komt aan bod. Met onder andere ambitieuze, milieuvriendelijke programma's en directe steun voor eiwithoudende gewassen, zet men sterk in op een duurzame voedselproductie. De opzet van het regeerakkoord is echter vaag, met weinig gekwantificeerde en gebudgetteerde doelstellingen. De Klimaatcoalitie beveelt aan om deze elementen te integreren en te kwantificeren in het Lucht-Klimaat-Energie Plan (PACE 2030) wanneer dit volgend jaar wordt herzien.

Geen visie op lange termijn

Naast de verplichting om een Nationaal Energie- en Klimaatplan in te dienen bij de Europese Commissie, moesten de lidstaten op hetzelfde moment ook een langetermijnstrategie indienen. De Belgische strategie, die op 19 februari 2020 door het Overlegcomité is goedgekeurd, kwam niet alleen

---

¹³ Wallonië verwijst naar de impact van de maatregelen op de ongelijkheden en erkent de gedifferentieerde impact op vrouwen, in het bijzonder in het Zuiden; en mogelijk ook die van maatregelen zoals die voor biobrandstoffen. Er wordt met name gesproken over de integratie van "de genderdimensie in het beleid inzake mobiliteit en ruimtelijke ordening, vanaf de analyse van de projecten tot aan de evaluatie ervan" (pp. 141-142 van deel B).

te laat maar voldoet ook niet aan de Europese verplichtingen. Europa vereist dat er een gekwantificeerde doelstelling aan de Europese Commissie wordt voorgelegd. Het door België ingediende document is een compilatie van de gewestelijke visies aangevuld met enkele federale maatregelen. Het bevat geen gemeenschappelijke; nationale doelstelling. Dat is problematisch, want zicht op 2050 is van cruciaal belang voor de maatregelen die nu moeten getroffen worden. Hieronder geven we een korte beschouwing van de verschillende strategieën.

Vlaanderen: Met een doelstelling om de uitstoot in de niet-ETS-sectoren tegen 2050 slechts met 85% te verminderen, handelt Vlaanderen niet in overeenstemming met de Europese doelstelling om tegen 2050 koolstofneutraal te zijn, noch met de doelstelling om de opwarming te beperken tot 1,5°C zoals afgesproken in het Akkoord van Parijs. Bovendien is het ontbreken van een langetermijnkader in de ETS-sector bijzonder problematisch, aangezien deze sector bij uitstek werkt met investeringsbeslissingen op de lange termijn. Enkele grote bedrijven in de ETS-sector in Vlaanderen hanteren een model dat afhankelijk is van fossiele brandstoffen en niet verenigbaar is met de klimaatdoelstellingen. Het gebrek aan een industrieel transitiekader om de ETS-sectoren in te schrijven in een koolstofvrije economie, dreigt te leiden tot slechte strategische beslissingen op het niveau van de Vlaamse industrie en een verhoogd risico op gestrande activa. Dit is wat er momenteel gebeurt met het INEOS-project in Antwerpen. Het is noodzakelijk om een plan op te stellen met gekwantificeerde maatregelen (inclusief uitstoot van vervoer en gebouwen) dat onze uitstoot in overeenstemming brengt met de klimaatdoelstellingen van Parijs en de Europese Green Deal.

Wallonië: De Waalse langetermijnstrategie is gebaseerd op de doelstelling in het regeerakkoord uit 2019, met name: "Het Gewest streeft naar koolstofneutraliteit tegen uiterlijk 2050 (met inbegrip van een vermindering van 95% van de broeikasgasemissies ten opzichte van 1990), op basis van een progressief traject voor de vermindering van de broeikasgasemissies met een tussenstap van 55% vermindering van de broeikasgasemissies ten opzichte van 1990 tegen 2030". Dit betreft de totale uitstoot van broeikasgassen in alle sectoren (inclusief ETS). De Waalse Strategie bevat ook een doelstelling van 50% vermindering van het energieverbruik in 2050 ten opzichte van 2005, evenals een doelstelling van 100% hernieuwbare energie in 2050.

Deze doelstellingen zullen moeten worden ondersteund door maatregelen op korte en lange termijn. Om dit te bereiken zal de regering een breed consultatieproces opzetten om het Lucht-Klimaat-Energie Plan 2030 te herzien, in het licht van een verhoging van de doelstelling om de uitstoot te verminderen met -55% in 2030 ten opzichte van 1990. Dit proces zou moeten beginnen in 2020 en eindigen in 2021. Het is van essentieel belang dat de klimaatambitie van Wallonië gepaard gaat met concrete, coherente en sociaal rechtvaardige maatregelen. Op die manier kan Wallonië zich in de dynamiek van de Europese Green Deal inschrijven.

Brussel: De langetermijnstrategie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest baseert zich op de doelstelling van het regeerakkoord uit 2019. Het Gewest verbindt zich ertoe om te streven naar "de neutralisering van zijn koolstofvoetafdruk tegen eind 2050". Het Gewest wil zijn uitstoot van broeikasgassen verminderen, zowel op het vlak van directe als van indirecte uitstoot.

Federaal: De federale regering heeft geen langetermijnstrategie opgesteld, zoals blijkt uit het besluit van de Ministerraad van 31 januari 2020¹⁴.

¹⁴ <https://news.belgium.be/nl/langetermijnstrategie-voor-de-reductie-van-broeikasgasemissies>

CONCLUSIE: hoog tijd voor meer ambitie

Op 11 december vorig jaar stelde de Europese Commissie haar Europese Green Deal voor. Dit document zal een centrale rol spelen voor het toekomstige klimaatbeleid van de Europese Unie en dat van haar lidstaten. De roadmap zet een duidelijke koers uit en moet gepaard gaan met krachtige en ambitieuze beleidslijnen en maatregelen. Het is cruciaal dat er voldoende financiering wordt voorzien, zodat de ambities geen dode letter blijven, en dat al het Europese beleid coherent zijn met de doelstellingen die erin zijn vastgelegd.

België moet zich inschrijven in deze dynamiek, met een verhoging van de ambitie en concreet beleid om ze waar te maken. Er is nood aan een aanzienlijke verbetering van de samenwerking tussen de bevoegde entiteiten, meer transparantie en transversaliteit. Dit moet België in staat stellen om uit de huidige impasse te treden en zich aan te sluiten bij de meest ambitieuze Europese landen.

Om de transitie mogelijk te maken, moet men een duidelijke koers volgen. België moet zo snel mogelijk een echte langetermijnstrategie uitstippelen om haar economie koolstofarm te maken. Het gaat erom alle sectoren op een eerlijke en coherente manier te begeleiden naar een koolstofvrij model, om zo de transitie naar een veerkrachtige en duurzame samenleving te realiseren.